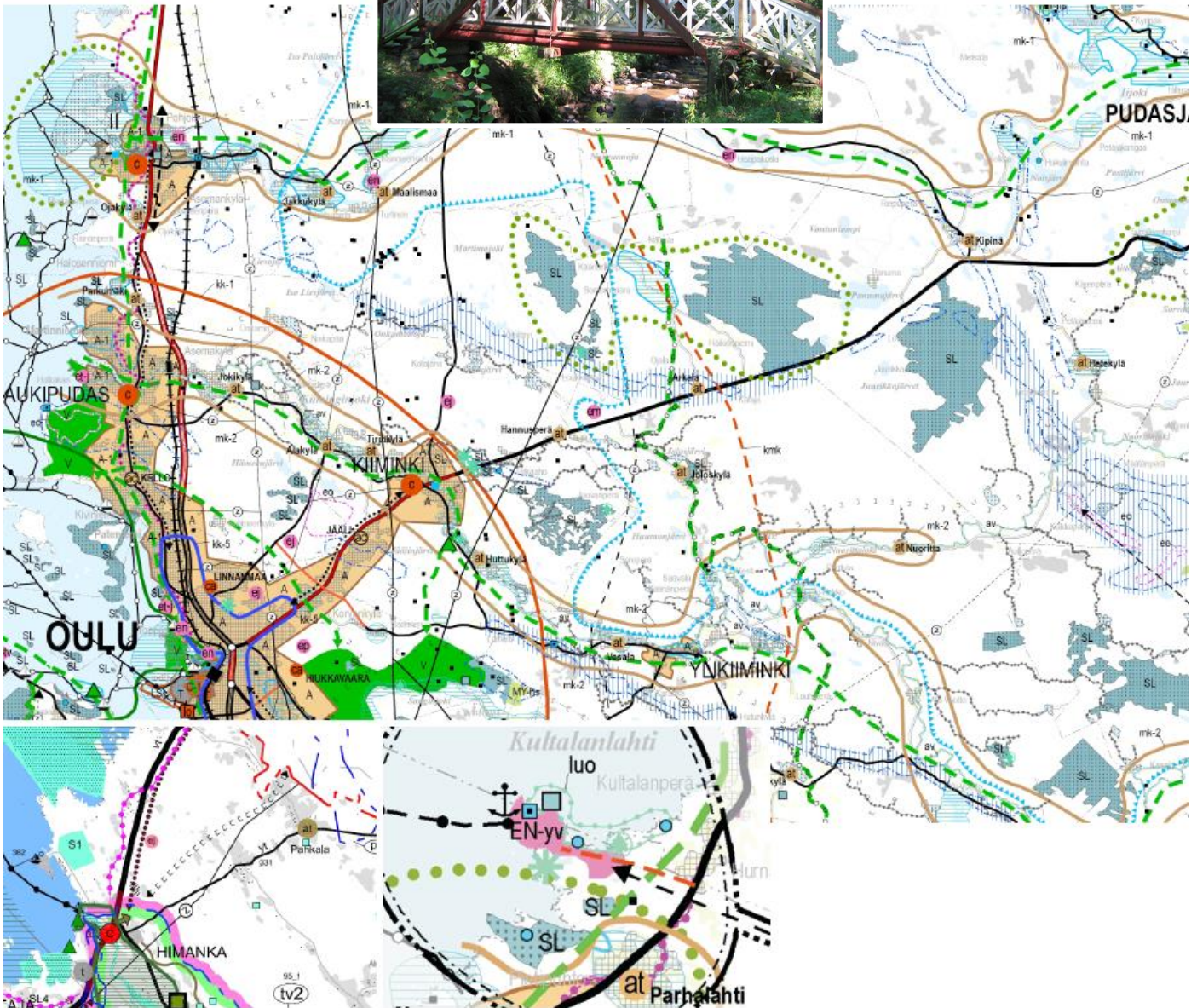

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen 2. vaihemaakuntakaava

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

24.3.2016

SISÄLTÖ

1	Johdanto	3
1.1	Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava uudistuu	3
1.2	Mikä on OAS?	3
1.3	Miksi kaavaa uudistetaan?	3
1.4	Maakuntakaavan suunnittelu- ja vaikutusalue	4
2	Maakunnan suunnittelujärjestelmä	5
2.1	Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kehittäminen ja suunnittelu	5
2.2	Kaavoitustilanne	5
3	Maakuntakaavan uudistamisen päävaiheet	7
4	Maakuntakaavan tavoitteet ja lähtökohdat	8
4.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	8
4.2	Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma	9
4.3	Maakuntakaavat	11
4.4	Maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	11
5	VAIHEMAAKUNTAKAAVAT	12
5.1	Vaihemaakuntakaavojen keskeinen sisältö ja laatimisen ajoitus	12
5.2	Vaihemaakuntakaavojen tietopohja ja tarvittavat selvitykset	12
6	Vaikutusten arviointi	14
6.1	Arvioinnin tarkoitus ja eteneminen	14
6.2	Arvioitavat vaikutukset	14
7	Osallistuminen ja vuorovaikutus	15
7.1	Osalliset	15
7.2	Tiedottaminen	15

1 JOHDANTO

1.1 Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava uudistuu

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan uudistaminen käynnistyi syyskuussa 2010, jolloin maakuntahallitus päätti kaavoituksen vireilletulosta. Maakuntakaavatyön pohjaksi laadittiin maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka hyväksyttiin maakuntahallituksessa lokakuussa 2011. Tämän jälkeen päätettiin kaavoitusprosessi vaiheistaa kolmeen osaan. Maakuntahallitus hyväksyi tämän muutoksen kesäkuussa 2012. Kaavoitusprosessi on edennyt niin, että 1. vaihemaakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 2.12.2013 ja vahvistettiin ympäristöministeriössä 23.11.2015; 2. vaihemaakuntakaava tuli vireille 2013, sen luonnos oli nähtävillä keväällä 2015 ja tavoitteena on hyväksyä kaava loppuvuodesta 2016.

Maakuntakaavan uudistamisessa käsitellään kattavasti koko maakunnan alueidenkäyttöä. Voimassa olevan maakuntakaavan varausten täydentämisen ja päivittämisen poikkileikkaavana teemana on **ilmasto ja energia**. Painotus perustuu kansalliseen ja maakunnalliseen ilmasto- ja energias strategiaan sekä valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Ilmastomuutoksen hallinnan kannalta energia on keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys. Siihen sisältyy sekä energian tuotantoon että kulutukseen liittyvä alueidenkäytön yleispiirteinen ohjaus ja energiatehokas alue- ja yhdyskuntarakenne.

Lisäksi maakuntakaavaa päivitetään muiden tarpeellisten alueidenkäyttöratkaisujen osalta.

Vaihemaakuntakaavat jakautuvat selkeiksi asiakokonaisuuksiksi, joskin niiden käsittely tulee aikataulullisesti liittymään toisiinsa. Tässä asiakirjassa esitellään maakuntakaavan kolmannen vaiheen, 3. vaihemaakuntakaavan, osallistumista ja arviointia koskeva suunnitelma. Kaavan sisältöä ja tietopohjaa käsittelevissä kohdissa esitellään asiaa viitteellisesti myös muiden vaihemaakuntakaavojen osalta.

1.2 Mikä on OAS?

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen asiakirja (MRL 63 § ja 9 §). Siinä esitetään suunnitelma kaavan laatimisessa noudatettavista osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Tässä OAS:ssa esitetään myös tietoja maakuntakaavan uudistamisen lähtökohdista, tavoitteista ja aikataulusta.

Maakuntahallituksen tekemän maakuntakaavan vireilletulopäätöksen jälkeen OAS asetetaan nähtäville, jolloin osalliset voivat antaa siitä palautetta. Saadut lausunnot ja mielipiteet käsitellään kootusti. Palautetta OAS:sta voi antaa koko kaavoitusprosessin ajan. Suunnitelmaa tarkistetaan työn aikana aina tarpeen mukaan. Ajantasainen OAS ja kaikki muut kaavan laatimiseen liittyvät asiakirjat ovat saatavilla Pohjois-Pohjanmaan liitosta kaavoituksen yhteyshenkilöiltä sekä liiton internet-sivuilta www.pohjois-pohjanmaa.fi/maakuntakaava

1.3 Miksi kaavaa uudistetaan?

Voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen (2005) maakunnan toimintaympäristössä on tapahtunut alueidenkäyttöön vaikuttavia muutoksia. Useita kuntaliitoksia on toteutunut: viidestä kunnasta on muodostettu uusi Oulu 2013, Vihanti on liittynyt Raahan kaupunkiin 2013, Himanka on liittynyt Keski-Pohjanmaalta Kalajoen kaupunkiin 2010. Vaalan kunta kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan vuoden 2016 alusta lähtien.

Maakuntakaavan uudistamisen ja päivittämisen tarvetta aiheuttavat myös useat valtakunnalliset ja maakunnalliset strategiat ja linjaukset sekä lainsäädännön muutokset. Monien merkittävien hankkeiden, kuten liikenne-, infrastruktuuri- sekä muiden suurhankkeiden toteuttamisen edellytyksenä on ajan tasalla oleva maakuntakaava.

1.4 Maakuntakaavan suunnittelu- ja vaikutusalue

Maakuntakaavan uudistaminen koskee koko Pohjois-Pohjanmaan maakuntaa. Alueella on vuoden 2016 alussa 30 kuntaa ja seitsemän seutukuntaa. Vuoden 2016 alussa Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan siirtyneen Vaalan kunnan alue ei sisälly toiseen vaihemaakuntakaavaan, vaan sen alueidenkäyttöä käsitellään 3. vaihemaakuntakaavassa. Maakuntakaavan vaikutukset voivat ulottua myös naapurimaakuntien alueelle.

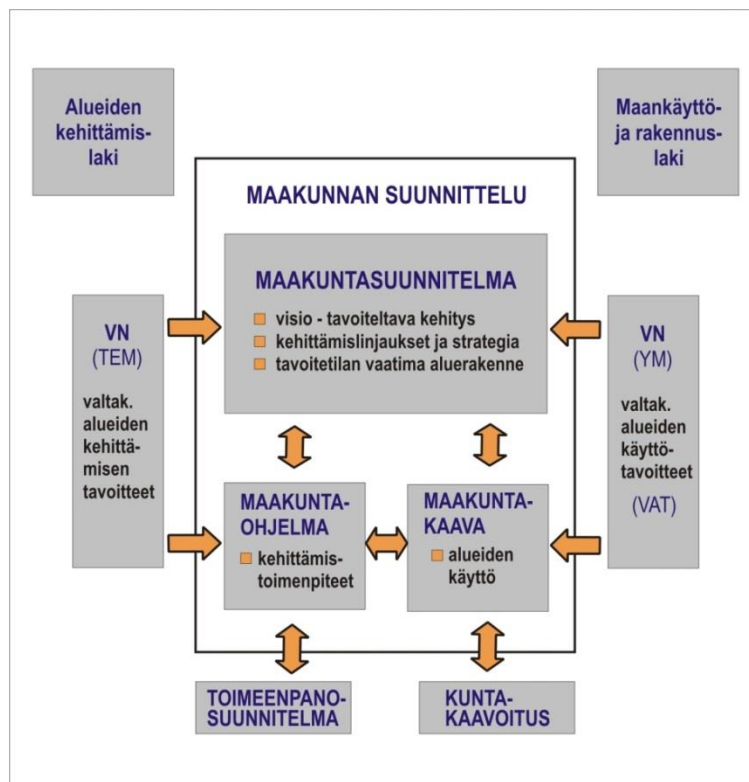
Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan alue.

Maakuntakaavakartan mittakaava on 1:250 000, kuten voimassa olevissa Pohjois-Pohjanmaan kaavoissa, mutta tarvittavilta osin mittakaava voi olla tarkempi. Luonnosvaiheessa ja epävirallisissa maakuntakaavojen yhdistelmäkartoissa tulostusmittakaava on pienempi.

2 MAAKUNNAN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ

2.1 Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kehittäminen ja suunnittelu

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat **maakuntasuunnitelma**, alueiden käytön suunnittelua ohjaava **maakuntakaava** ja alueellinen kehittämisohjelma eli **maakuntaohjelma**. Pohjois-Pohjanmaalla maakunnan suunnittelusta vastaa Pohjois-Pohjanmaan liitto. Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja alueiden kehittämisen tavoitteet. Maakuntasuunnitelma on lähtökohtana muulle maakunnan suunnittelulle ja kehittämiselle; siinä osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Maakuntakaava konkretisoi valtakunnalliset tavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden kanssa.

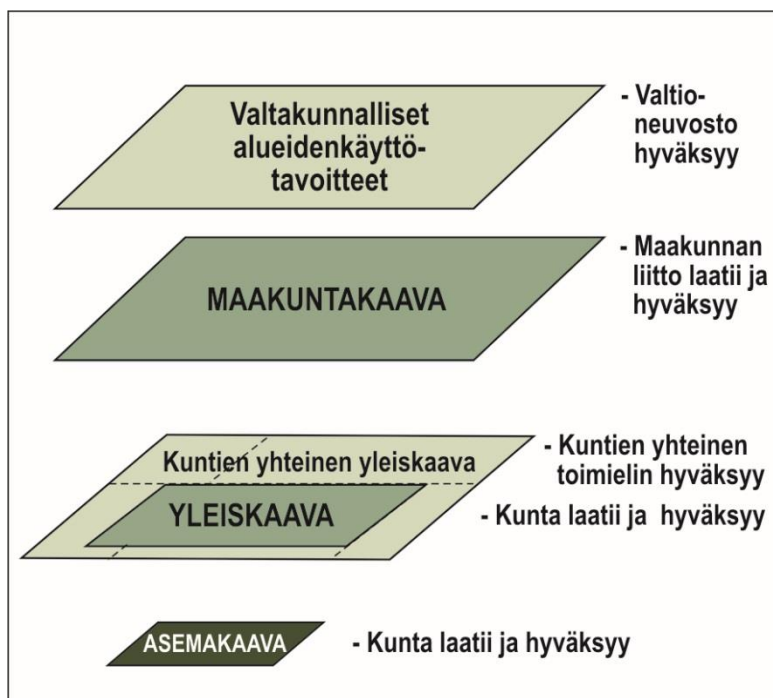
Pohjois-Pohjanmaan maakunnan suunnittelujärjestelmä.

2.2 Kaavoitustilanne

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavajärjestelmä ja kaavoituksen eri tasot on esitetty alla olevassa kaaviossa. Maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset valtioneuvoston hyväksymät alueidenkäyttötavoitteet. Maakuntakaava on ohjeena kuntien yleiskaavoja ja asemakaavoja laadittaessa ja muutettaessa. Maakuntakaava laaditaan usein vaiheittain (vaihemaakuntakaava). Kaavahierarkia on toteutunut Pohjois-Pohjanmaalla seuraavasti. Yleiskaavoitus on yleensä toteutettu osayleiskaavoina, joita on maakunnan kaikissa kunnissa taajama-, matkailukeskus-, kylä- ja ranta-alueilla. Koko kunnan kattava oikeusvaikutteinen yleiskaava on laadittu Ouluun ja Kuusamoon, ja vireillä ovat Uuden Oulun yleiskaavan ja Kuusamon strategisen yleiskaavan laatiminen. Oulun seudun kuntien

yhteinen yleiskaava on vahvistettu 2005 ja sen laajennus 2007. Rokualla on voimassa kolmen kunnan yhteinen yleiskaava (Muhos, Utajärvi ja Vaala, vahvistettu 2010) Lisäksi joissakin kunnissa on laadittu lain mukaista kaavajärjestelmää täydentäviä koko kunnan tai sen osan maankäytön yleissuunnitelmia (maankäyttöstrategiat, maankäytön kehityskuvat).

Maakuntakaavojen hyväksymisen ja voimaan tulon menettelyt muuttuivat vuoden 2016 alusta. Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksessa maakuntakaavoja ja yhteisiä yleiskaavoja ei enää saateta ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavajärjestelmä Pohjois-Pohjanmaalla.

3 MAAKUNTAKAAVAN UUDISTAMISEN PÄÄVAIHEET

Maakuntakaavan laatimisprosessi voidaan jakaa neljään työvaiheeseen, joita ovat aloitus- ja tavoitevaihe, valmisteluvaihe, ehdotusvaihe ja hyväksymisvaihe. Lisäksi maakuntakaavatyöhön kuuluu kaavan toteuttamisen edistäminen ja seuranta.

Aloitus ja tavoitteet. Kaavoitusprosessin alussa asetetaan yleiset tavoitteet ja laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Vuodesta 2005 voimassa olleen Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteiden, kehittämisperiaatteiden ja merkintöjen toteutuminen arvioitiin 2010 ja sitä tarkennettiin vielä keväällä 2011 tehdyn aluekierroksen palautteen perusteella. Arvion pohjalta nostettiin esiin kaavan tarkistamis- ja täydennystarpeita.

Kaavoituksen aloitusvaiheessa laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), asetetaan se nähtäville ja pyydetään lausunnot. OAS laaditaan erikseen jokaiselle vaihemaakuntakaavalle.

Valmistelu. Alueidenkäyttötavoitteiden sekä kaavan tavoitteiden valmisteluvaiheessa saadun palautteen (OAS- kuuleminen) perusteella määritellään laadittavan maakuntakaavan keskeinen sisältö ja tavoitteet. Kaavan valmisteluvaiheeseen kuuluu tarpeelliseksi katsottujen selvitysten laatiminen ja olevien selvitysten hyödyntäminen. Niiden pohjalta laaditaan kaavaluonnos, joka voi sisältää vaihtoehtoisia ratkaisuja. Kaavaluonnos valmisteluaineistoinen asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään lausunnot.

Ehdotus. Kaavaluonnoksesta saadun palautteen ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella laaditaan kaavaehdotus ja tarvittaessa tarkennetaan siihen kuuluvaa vaikutusten arviointia. Ehdotusaineistosta pyydetään lausunnot, ja niiden käsittelyn ja viranomaisneuvottelun jälkeen kaavaehdotus asetetaan osallisten nähtäväksi.

Hyväksyminen. Kaavaehdotuksesta saadut lausunnot ja muistutukset käsitellään, ja niiden pohjalta kaavaehdotusta tarkistetaan tarvittaessa. Maakuntakaava hyväksytään maakuntavaltuustossa. Maakuntakaavoja ei enää saateta ympäristöministeriön vahvistettavaksi 1.2.2016 voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen jälkeen

Neuvottelut ja päätöksenteko. Kaavaprosessin kunkin vaihekaavan yhteydessä järjestetään vähintään kaksi viranomaisneuvottelua. Ensimmäinen toteutetaan aloitusvaiheessa ja toinen ennen kaavaehdotuksen asettamista nähtäville. Lisäksi pidetään työneuvotteluja viranomaisten, kuntien ja muiden osallistahojen kanssa tarpeen mukaan.

Maakuntakaavatyötä ohjaa maakuntahallitus, jossa käsitellään kaikki kaavan vaiheet, nähtävillepano ja niistä saatu palaute.

Toteuttaminen ja seuranta. Maakuntakaavan tultua voimaan sen toteutumista edistetään ja seurataan mm. kuntien kaavahankkeiden viranomaisneuvottelujen ja lausuntojen yhteydessä sekä maakunnan suunnittelujärjestelmään kuuluvien seurantamenettelyjen kautta.

4 MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. VAT:n tarkistukset tulivat voimaan 1.3.2009. Tarkistetuissa tavoitteissa painotetaan ilmastomuutoksen hillitsemistä, energiansäästöä sekä varautumista sään ääri-ilmiöihin ja tulviin.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet velvoittavat maakunnan suunnittelua ja kaavoitusta kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

Toimiva aluerakenne. Tavoitteena on muun muassa monikeskuksinen, verkottuva, hyviin liikenneyhteyksiin perustuva omin vahvuuksiin ja sijaintiteijöihin nojaava tasapainoinen kokonaisuus, kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutuksen ja kyläverkoston edistäminen, erityisesti harvaan asutuilla alueilla olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistaminen, maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeiden huomioiminen sekä riittävien alueellisten edellytysten turvaaminen varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu. Tavoitteena on muun muassa yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys edistäminen, olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen sekä kaupunkien ja taajamien rakenteen eheyttäminen, palveluiden ja työpaikkojen saavutettavuuden sekä joukko- ja kevyen liikenteen ja elinkeinoelämän toiminnan edellytysten parantaminen, varautua tulviin ja luoda edellytykset ilmastomuutokseen sopeutumiselle.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat. Tavoitteena on muun muassa kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymisen edistäminen, arvokkaiden ja herkkien luonnon alueiden monimuotoisuuden säilyttäminen, luonnon virkistyskäytön ja matkailun edistäminen parantamalla luonnon moninaiskäytön edellytyksiä, luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen ja vesien hyvän tilan saavuttamisen ja ylläpitämisen edistäminen.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto. Tavoitteena on muun muassa liikennejärjestelmien kokonaisvaltainen eri liikennemuodot käsittävä ja asutusta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä palveleva suunnittelu, ensisijaisesti olemassa olevien pääliikenneyhteyksien ja -verkostojen kehittäminen, henkilöautoliikenteen tarpeen vähentäminen, ympäristöä vähemmän kuormittavien liikennemuotojen käyttöedellytysten ja liikenneturvallisuuden parantaminen, energiahuollon valtakunnallisten tarpeiden ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksien turvaaminen.

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet. Pohjois-Pohjanmaata koskevinä tavoitteina on muun muassa edistää rannikkoalueen luonnon- ja kulttuuriarvojen ja niistä muodostuvien aluekokonaisuuksien säilymistä niitä samalla yhteen sovittaen asumisen ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytysten kanssa. Maanköhamisrannikolla otetaan huomioon maanköhamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa, poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet löytyvät kokonaisuudessaan valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelusta www.ymparisto.fi > elinympäristö ja kaavoitus > valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Ympäristöministeriö on käynnistänyt VAT:ien uudistamisen, joka toteutetaan 3. vaihemaakuntakaavan laatimisen aikana.

4.2 Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma

Maakuntavaltuusto on 2.6.2014 hyväksynyt **Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelman 2040**. Siinä on määriteltä Pohjois-Pohjanmaan tavoitekuva vuoteen 2040 seuraavasti:

”Pohjoispohjalaiset tekevät tulevaisuutensa. Pohjois-Pohjanmaa on osaava, kansainvälinen ja elinvoimaisten alueiden yrittäjyysmaakunta kärkenään Oulu, pohjoisen suurin keskus. Pohjois-Pohjanmaa on hyvinvoinnin, laadukkaan elinympäristön ja monimuotoisen luonnon maakunta.”

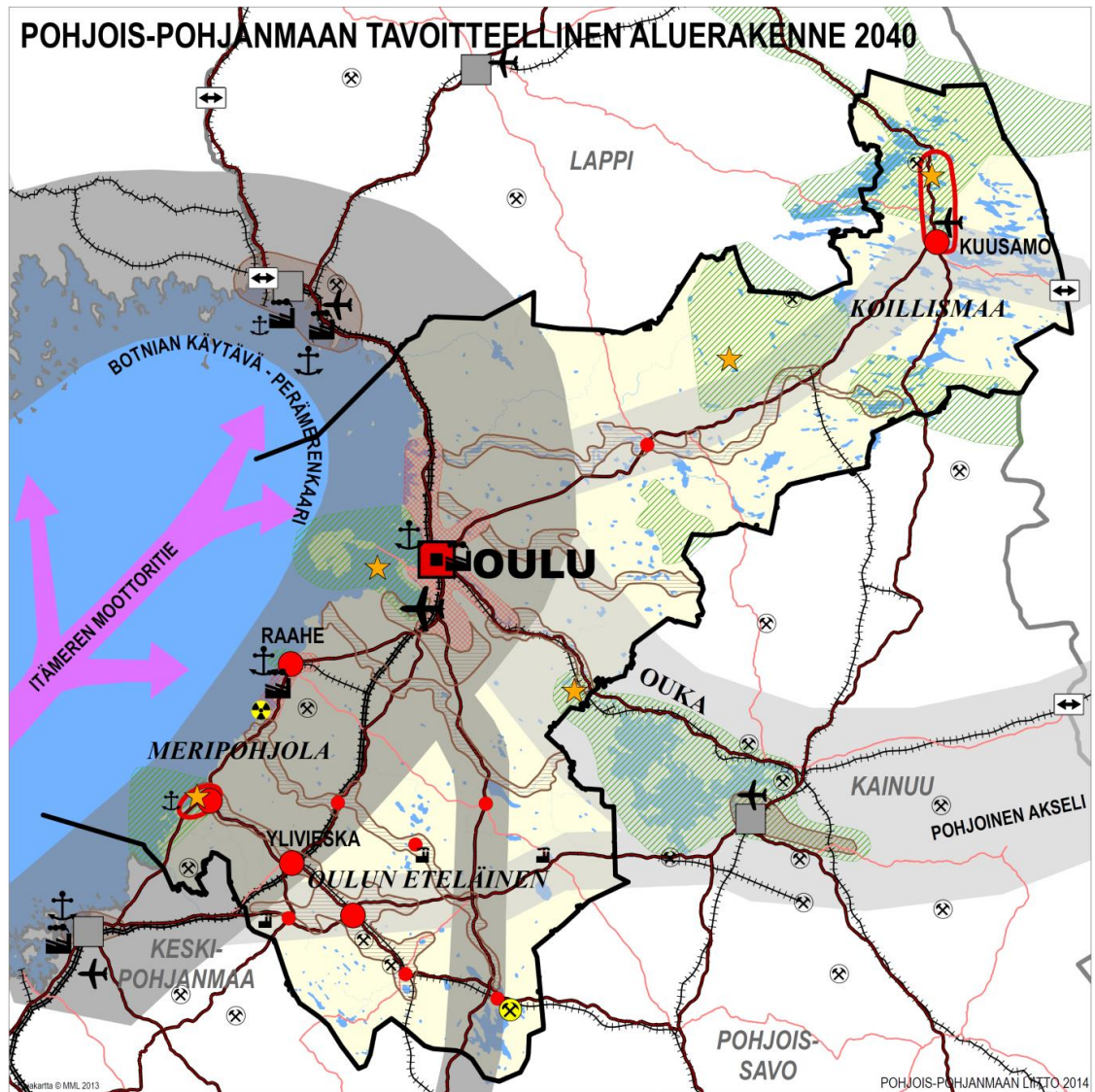
Maakuntasuunnitelman strategiset painopisteet ovat:

- löytää ja ottaa käyttöön uusia keinoja ja uskottavuutta sille, että **nuoret** kokevat kotiseutunsa ja Pohjois-Pohjanmaan hyväksi vaihtoehdoksi myös tulevaisuuden kotipaikkana
 - kehittää **kansainvälistymistä** ja monikulttuurista toimintaa edistäviä verkostoja, toimintamalleja ja -ympäristöjä
 - varautua maakunnassa ja lähialueilla (Pohjois-Suomen ja Barentsin alue) tiedossa oleviin **suurhankkeisiin** ja niiden aktiiviseen edistämiseen
 - vaikuttaa siihen, että toimijat eri aloilla ja alueilla ovat sisäistäneet **yrittäjyyden** erityispiirteet ja sen lisäämisen tuomat mahdollisuudet
 - luoda **yrittäjille** hyvät edellytykset kasvaa ja kansainvälistyä sekä kääntää yrityskehitys selkeään nousuun
 - kaventaa hyvinvointi-, terveys- ja sivistyseroja
 - tukea koko alueen elinvoimaisuutta edistämällä maakunnan **luonnonvarojen** monipuolista ja vastuullista hyödyntämistä
 - luoda edellytyksiä toimivalle, turvalliselle ja viihtyisälle **elinympäristölle**
 - kehittää maailmanluokan **osaamiseen** pohjautuvaa innovaatiotoimintaa
- Maakunnan kehittämisen edellytyksenä on toimiva **liikennejärjestelmä ja logistiikka** sekä tasapainoinen **aluerakenne**.

Pohjois-Pohjanmaan tavoitteellinen aluerakenne. Pohjois-Pohjanmaalla kehitetään alueen keskuksia yhdistäviä ja tasapainottavia ylimatekunnallisia kehittämisvyöhykkeitä:

- Perämerenkaari, jonka osana on Meripohjola-kasvuvyöhyke
- Oulu–Kajaani–Arkangel -vyöhyke, jonka osana on OuKa-kehittämisvyöhyke
- valtateihin 4 ja 20 perustuvat matkailu- ja logistiikkakäytävät
- Maakunnan eteläisen alueen ylimatekunnallinen kehittämisvyöhyke Keski-Pohjanmaan ja Kainuun suuntiin

Oulun kaupunkiseutu on kansainvälinen keskus ja sitä täydentävät laajempaa asukas pohjaa palvelevat keskuks, joissa on julkisia ja yksityisiä palveluita. Kuntakeskukset täydentävät palveluvarustusta. Tiivis maaseutu asutus sijoittuu nauhamaisesti jokilaaksoihin. Liikennejärjestelmän ja logistiikan kehittämisellä parannetaan Pohjois-Pohjanmaan ja koko Pohjois-Suomen liikenteellistä saavutettavuutta. Saavutettavuutta täydentää valokuituun perustuva laajakaistaverkko, jonka tavoitteena on yhdistää kyläverkot toisiinsa kattavaksi ja toimintavarmaksi verkoksi. Aluerakenteen kehitystä ohjaa luonnonvarojen hyödyntäminen ja jalostaminen sekä suunnitellut suurhankkeet.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelmassa 2040 esitetty tavoitteellinen aluerakenne.

Maakuntavaltuuston 2.6.2014 hyväksymässä **Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmassa 2014–2017** on määriteltä kärkeet, joista maakuntakaavoitukseen liittvät:

- Suurhankkeiden edistäminen ja niihin varautuminen, mm. LAGUNA / Callio Lab, Hanhikivi 1 sekä kaivos- ja tuulivoimahankkeet
- Luonnonvarojen monipuolinen ja vastuullinen hyödyntäminen
- Euroopan laajuisen TEN-T-ydinverkon (valtatien 4 sekä Pohjanmaan radan ja ratapihojen) pullonkaulojen ja rajat ylittävän liikenteen kehittäminen
- Oulun lentoaseman kehittäminen kansainvälisenä kauttakulkulentoasemana
- Kaupunkiseuduilla maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi
- Kiinteiden tietoliikenneyhteyksien toteuttaminen ja palveluiden digitalisoiminen
- Maakunnan monimuotoisen kulttuuriperinnön ja -ympäristön vahvistaminen

4.3 Maakuntakaavat

Pohjois-Pohjanmaalla on voimassa koko maakunnan kattava maakuntakaava. Se on hyväksytty maakuntavaltuustossa 2003, vahvistettu ympäristöministeriössä 2005 ja tullut lainvoimaiseksi 2006. Sen jälkeen on laadittu Pyhäjoen-Raahen Hanhikiven ydinvoimalahanketta koskeva maakuntakaava, jonka maakuntavaltuusto on hyväksynyt 22.2.2010 ja ympäristöministeriö vahvistanut 26.8.2010 (lainvoimainen 2011). Kalajoen Himangan alueella ovat voimassa Keski-Pohjanmaan 1. ja 2. vaihekaava, jotka on vahvistettu 2003 ja 2007. Vaalan kunnan alueella on voimassa Kainuun maakuntakaava 2020, joka on vahvistettu valtioneuvostossa 2009.

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan 2.12.2013. Ympäristöministeriö on vahvistanut sen 23.11.2015. Samalla on kumottu aikaisempien maakuntakaavojen ne merkinnät, jotka vastaavat 1. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja merkintöjä.

Otteita Pohjois-Pohjanmaalla voimassa olevista maakuntakaavoista on esitetty tämän raportin kansisivulla.

4.4 Maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Maakuntakaavatyön pohjaksi on laadittu maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (MAT). Ne perustuvat nykyisen kaavan laadintavaiheessa hyväksytyihin tavoitteisiin, maakuntavaltuuston 2010 hyväksymään maakuntasuunnitelmaan sekä vuonna 2009 voimaan tulleisiin tarkistettuihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Maakuntahallitus hyväksyi tavoitteet 10.10.2011 ja ne löytyvät Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivuilta: www.pohjois-pohjanmaa.fi/maakuntakaava

Toisen vaihemaakuntakaavan pääteemoihin liittyviä maakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ovat:

Toimiva aluerakenne: Lisätään maaseudun elinvoimaa edistämällä uusiutuviin, paikallisiin energiavaroihin perustuvaa energiataloutta, edistetään maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutusta kehittämällä liikenneyhteyksiä ja vahvistamalla olemassa olevaa kylärakennetta, kehitetään maaseudun tasapainoista aluerakennetta (taajamat, kylät ja vapaa-ajan asuminen) olemassa oleviin rakenteisiin, palveluihin ja omiin vahvuuksiin perustuen.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu: Hyödynnetään asemanseutujen ja kirkonseutujen kulttuuriympäristöjä ja viheralueita taajamien vetovoimatekijöinä, edistetään monipuoliseen lähiluontoon perustuvaa virkistytymistä, edistetään vesi- ja jätevesihuollon toimivuutta ja turvallisuutta, osoitetaan keskitetyt jätteenkäsittelykohteet,

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat: Kehitetään monipuolista matkailu- ja virkistysalueverkostoa, tuetaan lähialuematkailua ja –virkistytymistä, vahvistetaan kulttuuriympäristöjen merkitystä matkailun vetovoimatekijänä, edistetään maakunnan kulttuuriperintökohteiden tunnettuutta, säilymistä ja hyödyntämistä, kehitetään maakunnallisesti merkittäviä kylämaisemakokonaisuuksia ja edistetään yhtenäisten, laajojen maisema-alueiden säilymistä

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet: Turvataan maankohoamisrannikon luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen, hyödynnetään rannikkoseudun ympäristöarvoja alueen erityisenä vetovoimatekijänä, otetaan huomioon kestävä porotalouden toimintaedellytykset muussa maankäytön suunnittelussa.

5 VAIHEMAAKUNTAKAAVAT

Maakuntakaavan uudistaminen etenee kokonaisuohjelman puitteissa kolmessa eri vaiheessa mm. kaavan päivitysten kiireellisyyden ja selvitysten valmistumisasteen mukaisesti. Kaavan uudistamisen eri vaiheet limittyvät osittain päällekkäin siten, että 3. vaihekaavan käynnistysvaiheessa on samanaikaisesti käynnissä maakuntakaavan 2. vaihekaavan laatiminen.

5.1 Vaihemaakuntakaavojen keskeinen sisältö ja laatimisen ajoitus

Voimassa oleva 1. vaihemaakuntakaava (2010–2013)

- Energiantuotanto ja -siirto (manneralueen tuulivoima-alueet, merituulivoiman päivitykset, turvetuotantoalueet)
- Kaupan palvelurakenne ja aluerakenne, taajamat
- Luonnonympäristö (soiden käyttö, geologiset muodostumat, suojelualueiden päivitykset)
- Liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet (tieverkko, kevyt liikenne, raideliikenne, lento-liikenne)

Vireillä oleva 2. vaihemaakuntakaava (2013–2016)

- Kulttuuriympäristö (kulttuurimaisema, rakennettu kulttuuriympäristö ja muinaisjäänökset)
- Maaseudun asutusrakenne (kylät, asutusvyöhykkeet)
- Matkailu ja virkistys (virkistysalueet ja -reitit, matkailukeskukset ja -vyöhykkeet)
- Seudulliset jätteenkäsittelyalueet ja materiaalikeskukset
- Seudulliset ampumarata-alueet ja puolustusvoimien alueet

Käynnistetty 3. vaihemaakuntakaava (2016–2017)

- Pohjavesi- ja kiviainesalueet
- Mineraalipotentiali ja kaivosalueet
- Päivitykset ja täydennykset, mm. Oulun kaupunkiseudun liikennejärjestelmä ja maankäyttö, logistiikka-alueet, tuulivoima-alueet
- Vaalan ja Himangan maankäytön tarkistukset

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma koskee toista vaihemaakuntakaavaa. Kunkin vaihemaakuntakaavan valmistelutilanne ja voimassa olevan maakuntakaavan sisältö kootaan maakuntakaavojen yhdistelmäkartaksi. Epävirallinen yhdistelmäkartta toimii maakunnan kunnille ja valtion viranomaisille ajankohtaisena kaavojen laatimisen apuvälineenä. Osalliset voivat seurata yhdistelmäkartan avulla maakuntakaavoituksen kokonaisuudistusta.

5.2 Vaihemaakuntakaavojen tietopohja ja tarvittavat selvitykset

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Vaihemaakuntakaavan laatimisen tukena käytetään useita valmiita Pohjois-Pohjanmaan liiton tai muiden alueen kehittämiseen vaikuttavien ja/tai osallistuvien tahojen laatimia selvityksiä. Niiden lisäksi kaavaprosessin yhteydessä on tarvetta laatia myös uusia selvityksiä, joita laaditaan sillä tarkkuudella kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisellä kaavana edellyttää.

Selvitykset ja tietoaaineisto

Kaikkia vaihemaakuntakaavoja koskevat selvitykset

- Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2014–2017 (PPL 2014)
- Pohjois-Pohjanmaan ilmastostrategia (PPL 2011)
- Kuntien kaavoituskatsaukset, yleiskaavat ym. suunnitelmat ja hankkeet
- Pohjois-Pohjanmaan energiastrategia 2020 (PPL 2012)

2. vaihemaakuntakaavaa koskevat valmiit selvitykset

- Oulun seudun selvitykset ja suunnitelmat: Virkistys- ja vapaa-ajan alueiden suunnitelma VIVA (2007), VIVA toteutussuunnitelma (2010), maankäytön toteuttamisohjelma MATO (2012), Oulun VILMO -suunnitelma (2014)
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009, Museovirasto)
- Alueelliset ja paikalliset kulttuuriympäristöinventoinnit ja -ohjelmat
- Museoviraston muinaisjäännösrekisteri
- Taajamien kehittämishankkeiden selvitykset (PPL, Oulun yliopisto 2001–2011)
- Moottorikelkkaväylien tavoiteverkko (YM 2009)
- Pohjois-Pohjanmaan matkailuelinkeinon kehittämisstrategia 2020 (PPL 2015)
- Matkailun Masterplanit ja matkailukeskusten kehittämissuunnitelmat
- Oulun läänin alueellinen jätesuunnitelma (Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukset 2008)
- Tulvariskien hallintasuunnitelmat (ELY)

2. vaihemaakuntakaavaa varten laadittavat selvitykset

- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi (PPL / YM, 2013)
- Maakunnalliset kulttuuriympäristöselvitykset: maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi (PPL 2016), rakennetun kulttuuriympäristön päivitysinventointi (PPL 2016)
- Maaseudun asutusrakenne – Maaseudun kehittämisen kohdealue ja kyläverkko (PPL 2015)
- Pohjois-Pohjanmaan virkistysverkkoselvitys (PPL 2015/2016)
- Seudullisesti merkittävien ampumarata-alueiden selvitys (PPL 2015)
- Oulun seudun materiaalikeskuksen sijoittuminen (PPL 2014)

6 VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tarkoitus ja eteneminen

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on tuottaa kaavan valmistelun ja siihen liittyvän vuorovaikutuksen ja päätöksenteon tarvitsemaa tietoa. Vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin, jonka mukaan maakuntakaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin, mukaan lukien vaikutusselvitykset.

Arviointi

- Tuottaa tietoa maankäytössä tapahtuvista muutoksista sekä aiheutuvista myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista
- Tukee parhaan mahdollisen suunnitteluratkaisun löytämistä ja edistää siten kaavalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista

Arviointityö toteutetaan jatkuvana prosessina osana kaavan muuta laadintaa. Vaikutuksia arvioidaan kaavoitusta palvelevien perusselvitysten laadinnan yhteydessä sekä osana kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen valmistelua. Kaavaprosessin kuluessa saadun palautteen perusteella arviointia tarkennetaan ja tarvittaessa suunnataan uudelleen.

6.2 Arvioitavat vaikutukset

Lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA 1§), jonka mukaan arvioidaan merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön,
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon,
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin,
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen,
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Lisäksi tutkitaan, aiheutuuko kaavan ratkaisusta todennäköisiä merkittäviä vaikutuksia Natura 2000-verkostoon.

Arvioinnissa selvitetään vaikutukset maankäyttöluokittain, kaavan kokonaisvaikutukset sekä tarpeen mukaan yksittäisten aluevarausten vaikutukset. Tärkeänä osatehtävänä on selvittää ja vertailla mahdollisten vaihtoehtoisten ratkaisujen vaikutuksia. Arvioinnissa keskitytään erityisesti niihin kaavan osaratkaisuihin, joihin liittyy olennaisia maankäytön muutoksia ja merkittäviä vaikutuksia olevaan tilanteeseen ja voimassa oleviin kaavoihin nähden.

Kaavan välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle. Vaikutuksia arvioidaan ensisijaisesti maakunnan tasolla. Myös maakuntarajat ylittävät olennaiset vaikutukset arvioidaan. Arvioinnin tulokset dokumentoidaan erillisinä vaikutusselvityksinä sekä osana kaavaselostusta.

7 OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS

7.1 Osalliset

Kaavoituksen osallisia ovat alueen maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (MRL 62 §). Kunnilta, viranomaisilta ja muilta keskeisiltä tahoilta pyydetään lausunnot kaava-aineiston nähtävillä olon yhteydessä, muilla osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä tai muistutuksensa.

Kaavaprosessin eri vaiheissa käydään tarvittaessa erillisneuvotteluja viranomaistahojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään olemassa olevia maakunnallisia yhteistyö- ja asiantuntijaryhmiä. Tällaisia ovat maakuntakaavoituksen neuvottelukunta, Pohjois-Pohjanmaan kulttuuriympäristötoimikunta, Pohjois-Pohjanmaan maisematoimikunta ja Pohjois-Pohjanmaan energia-alan neuvottelukunta.

Maakuntavaltuuston tekemään kaavan hyväksymispäätökseen on mahdollisuus hakea muutosta hallinto-oikeudelta ja sen päätöksestä on jatkovalitusmahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Maakuntakaavan osalliset, osallistumisvaiheet ja osallistumisen muodot ovat:

Osalliset	Osallistuminen
Maanomistajat ja järjestöt, asukkaat ja heitä edustavat yhteisöt ja järjestöt (asukas- ja kyläyhdistykset, kotiseutuyhdistykset), alueella työssäkäyvät, alueen yritykset	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta Mielipiteet ja lausunnot kaavaluonnoksesta, muistutukset ja lausunnot kaavaehdotuksesta nähtävilläolon aikana
Viranomaiset: Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenkunnat, seutukunnat, naapurimaakuntien maakuntaliitot ja naapurikunnat, valtion keskushallinnon viranomaiset, ministeriöt, ELY ja AVI ja muut valtion aluehallinnon viranomaiset, metsähallitus, puolustusvoimien eri organisaatiot	Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta MRL:n mukaiset viranomaisneuvottelut aloitus- ja ehdotusvaiheessa Lausunnot luonnosvaiheessa ja ennen ehdotuksen nähtävilläoloa, muistutusmahdollisuus ehdotuksesta Muu viranomaisyhteistyö koko prosessin ajan
Yhteisöt: valtakunnalliset ja maakunnalliset yhdistykset, yhteisöt ja edunvalvontajärjestöt	Tarvittaessa neuvottelut sidosryhmien kanssa Kommentit OAS:sta, tavoitteista ja valmisteluaineistosta Mielipiteet / lausunnot luonnosvaiheessa ja muistutukset / lausunnot ehdotusvaiheessa

7.2 Tiedottaminen

Maakuntakaavoituksen vaiheista, sisällöstä, luonnosten ja ehdotusten nähtävillä olostä sekä mahdollisista mielipiteen esittämisestä tiedotetaan seuraavilla tavoilla:

- ilmoituksina, virallisina kuulutuksina, tiedotteina ja artikkeleina alueellisissa sanomalehdissä ja muissa tiedotusvälineissä
- Pohjois-Pohjanmaan liiton internet-sivuilla www.pohjois-pohjanmaa.fi ja kuntien sivuilla

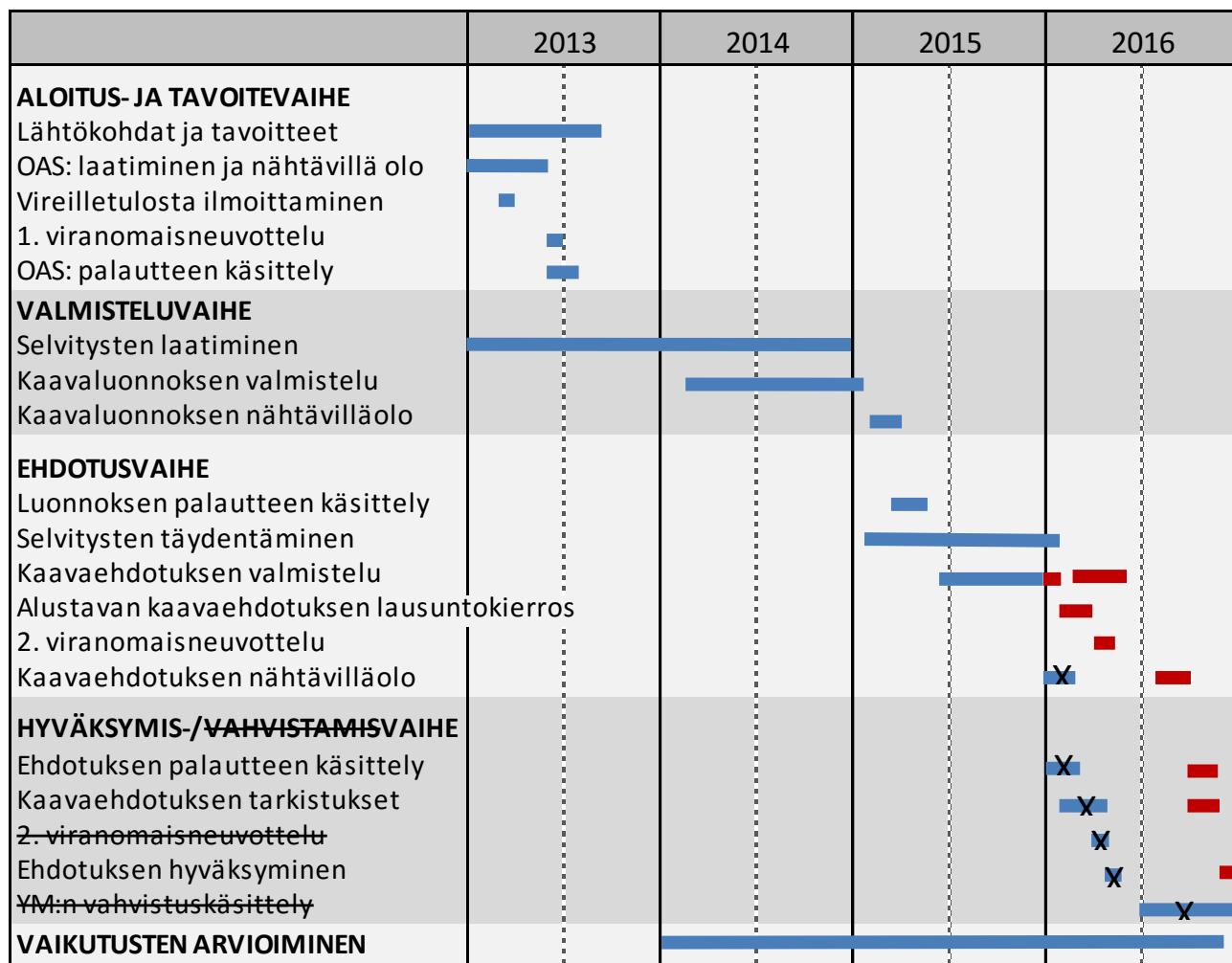
- Maakuntakaavan valmisteluaineisto on kaavaprosessin ajan nähtävissä liiton internet-sivuilla yllä olevassa [www-osoitteessa](#), kohdassa Maakunnan suunnittelu ja kehittäminen > Maakuntakaavoitus. Sivulla on myös lomake, jolla voi antaa palautetta kaavasta. Viralliset kuulutukset julkaistaan Pohjois-Pohjanmaan liiton ja sen jäsenkuntien ilmoitustauluilla sekä liiton käyttämissä maakunnallisissa ja alueellisissa ilmoituslehdissä.
- Osallistumispohjan ja -mahdollisuuksien laajentamiseksi järjestetään tarpeen mukaan myös alueellisia ja eri sidosryhmille suunnattuja vuorovaikutustilaisuuksia. Näitä järjestetään myös jo selvityshankkeiden yhteydessä. Maakuntakaavan valmistelua käsitellään myös kuntien edustajista koostuvassa maakuntakaavoituksen neuvottelukunnassa, joka kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa.

8 AIKATAULU

Maakuntakaavan uudistamisen toisen vaihekaavan laatimisen tavoitteellinen aikataulu työvaiheittain on esitetty seuraavassa kaaviossa. Kaavaluonnos on ollut nähtävillä keväällä 2015 ja tavoitteena on saada kaavaehdotus julkisesti nähtäville syksyllä 2016. Maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittely ajoittuu vuoden 2016 loppuun.

Esitettyjen työvaiheiden lisäksi kaavaproessiin kuuluu erillisneuvotteluja, työryhmien kokouksia sekä säännöllisiä maakuntahallituksen käsittelyjä. Aikataulua tarkistetaan tarvittaessa.

AIKATAULU 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVA

■ MKH:n hyväksymä aikataulu

■ MRL:n uudistuksen aiheuttama muutos

9 YHTEYSTIEDOT

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Sepänkatu 20, 90100 Oulu

puh. 040 685 4000, fax 08-311 3577

Sähköposti: etunimi.sukunimi@pohjois-pohjanmaa.fi
maakuntakaava@pohjois-pohjanmaa.fi
kirjaamo@pohjois-pohjanmaa.fi

Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivut: www.pohjois-pohjanmaa.fi

maakuntakaavoituksen sivut: www.pohjois-pohjanmaa.fi/maakuntakaava

Maakuntakaavan valmistelijat, maakuntakaavatiimi:

- Suunnittelujohtaja Jussi Rämet: Yleisjohto, aluerakenne, liikennejärjestelmä
- Kaavoituspäällikkö Olli Eskelinen: Kaavaprosessin vetovastuu, maankäyttöratkaisut, kaupan palveluverkko, tuulivoima
- Maakunta-arkkitehti Kirsti Reskalenko: Kulttuuriympäristö ja maankäyttö
- Erityisasiantuntija Ismo Karhu: Soiden käyttö, biotalous, ampumaradat
- Ympäristöpäällikkö Tuomas Kallio: Vaikutusten arviointi, luonnonympäristö ja virkistyskäyttö, tuulivoima
- Paikkatietopäällikkö Rauno Malinen: Paikkatietoanalyysit ja kartta-aineistot, aluerakenne, reitistöt, puolustusvoimien alueet, kaivosalueet
- Maakuntainsinööri Olli Kiviniemi: Liikenneinfra, energia- ja vesihuoltoverkot, jätehuolto
- Aluesuunnittelija Auli Suorsa: Kulttuuriympäristö, matkailu
- Suunnitteluavustaja Inga Taikina-aho: Paikkatietojen käsittely

Kehittämishankkeiden vastuuhenkilöt:

- Projektipäällikkö Helena Vikstedt: Pohjavesien suojelu ja kiviaineshuolto (POSKI)
- Projektipäällikkö Kaisa Mäkinen: Kulttuuriympäristö ja -maisema, taajamien kehittämishankkeet